

ชุดที่ 1

คำแนะนำการใช้ชุดกิจกรรม
เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
รายวิชา สังคมศึกษา รหัสวิชา ส 22101

ชุดกิจกรรม เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชา สังคมศึกษา รหัสวิชา ส 22101 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นี้จัดทำขึ้นเพื่อมุ่งพัฒนาให้นักเรียนได้ฝึกสมรรถนะของผู้เรียน ได้แก่ มีความสามารถในการคิดและมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตอันจะนำไปสู่การพัฒนานักเรียนให้มีความพร้อมมีความสามารถและมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พร้อมทั้งบรรลุตามตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ชุดกิจกรรม เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่จัดทำขึ้นนี้เป็นเนื้อหาในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชา สังคมศึกษา รหัสวิชา ส 22101 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วยชุดกิจกรรมจำนวน 9 ชุดดังนี้

- ชุดที่ 1 เรื่อง ชันธ์ 5
- ชุดที่ 2 เรื่อง หลักกรรม
- ชุดที่ 3 เรื่อง อกุศลกรรมบถ 10
- ชุดที่ 4 เรื่อง อบายมุข 6
- ชุดที่ 5 เรื่อง บุญนิมิตของมัชฌิมาปฏิปทา
- ชุดที่ 6 เรื่อง ตรุณธรรม 6
- ชุดที่ 7 เรื่อง กุศลกรรมบถ 10
- ชุดที่ 8 เรื่อง สติปัญญา 4
- ชุดที่ 9 เรื่อง มงคล 38

การใช้ชุดกิจกรรม เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชา สังคมศึกษา รหัสวิชา ส 22101 ผู้ใช้ควรวางแผนการดำเนินงานและศึกษารายละเอียดจากเอกสารดังนี้

1. ศึกษาคู่มือการใช้ชุดกิจกรรม เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD
2. ศึกษาชุดกิจกรรมแต่ละชุด ลำดับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
3. จัดเตรียมอุปกรณ์ สื่อและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง
4. ดำเนินการสอนตามคู่มือการใช้ชุดกิจกรรม เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
5. สรุปและประเมินผล

คำแนะนำสำหรับครู

1. ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รายวิชา สังคมศึกษา รหัสวิชา ส 22101 ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้
2. ศึกษาและทำความเข้าใจการใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ชุดกิจกรรม เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ วิธีการวัดผล และประเมินผล ให้ชัดเจนสำหรับเกณฑ์การผ่านตัวชี้วัดในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60
3. เตรียมการสอนล่วงหน้า เตรียมสถานที่ตลอดจนสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ ให้พร้อมในการสอน
4. ครูนำเข้าสู่บทเรียน แจ้งตัวชี้วัดและจุดประสงค์ในการเรียนรู้ทุกครั้ง
5. ครูอธิบายวิธีการใช้ชุดกิจกรรม เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
6. ครูอธิบายให้นักเรียนเข้าใจเกี่ยวกับคำแนะนำสำหรับนักเรียน และขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม
7. ครูชี้แจงเวลาที่ใช้ประกอบกิจกรรมแต่ละกิจกรรม
8. ขณะที่นักเรียนประกอบกิจกรรม ครูควรให้การดูแลอย่างทั่วถึง กรณีที่นักเรียนไม่เข้าใจกิจกรรมต่าง ๆ ต้องพยายามให้นักเรียนทำกิจกรรมด้วยตนเองให้มากที่สุด
9. ครูต้องให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนเพื่อใช้เป็นข้อมูลตรวจสอบความรู้พื้นฐานและความพร้อมในการเรียนรู้ของนักเรียน
10. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ควบคุมดูแลนักเรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD
 - 10.1 การนำเสนอสิ่งที่ต้องเตรียม (Class presentation) ครูเป็นผู้นำเสนอสิ่งที่นักเรียนต้องเรียน ไม่ว่าจะป็นมโนคติ ทักษะการคิด กระบวนการ โดยครูอาจจะใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย สาธิต อธิบายและแสดงเหตุผล ใช้คำถาม ทดลอง อุปนัย เป็นต้น
 - 10.2 การทำงานเป็นกลุ่ม (Teams) ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มจะประกอบด้วยนักเรียน 4 คน ที่มีความสามารถแตกต่างกัน

หลังจากที่ครูจัดกลุ่มเรียบร้อยแล้ว ครูต้องชี้แจงให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มทราบบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม ว่านักเรียนต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เรียนร่วมกัน อภิปรายปัญหาร่วมกันตรวจสอบคำตอบของปัญหาที่ได้รับมอบหมายและแก้ไขคำตอบร่วมกันสมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องร่วมแก้ไขปัญหาด้วยกัน สมาชิกทุกคนในกลุ่มต้องทำงานให้ดีที่สุด เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ต้องให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ตลอดจนสามารถทำงานร่วมกันได้ แล้วครูแจกบัตรกิจกรรมให้แต่ละกลุ่มทำ โดยบัตรกิจกรรมที่ครูเตรียมมานั้น เป็นคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของบทเรียน และควรบอกนักเรียนว่า บัตรกิจกรรมนี้ออกแบบมาเพื่อให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถาม เป็นการเตรียมตัวสำหรับการทดสอบย่อย ขอให้สมาชิกในกลุ่มทุกคนช่วยกันตอบคำถาม ทุกคำถามโดยการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม สมาชิกแต่ละกลุ่มต้องมีความรับผิดชอบ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการตอบคำถามแต่ละข้อให้ได้

สำหรับการกระตุ้นให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม มีความรับผิดชอบซึ่งกันและกันนั้นมีข้อควรปฏิบัติ ดังนี้

- สมาชิกในกลุ่มต้องแน่ใจว่า สมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม สามารถตอบคำถามแต่ละข้อได้อย่างถูกต้อง
- สมาชิกในกลุ่มต้องร่วมกันตอบคำถามทุกข้อให้ได้ โดยไม่ต้องขอความช่วยเหลือจากเพื่อนนอกกลุ่ม หรือถ้าจำเป็นต้องขอความช่วยเหลือ ก็ให้ขอความช่วยเหลือน้อยที่สุด
- สมาชิกในกลุ่มต้องแน่ใจว่าสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม สามารถอธิบายคำตอบในแต่ละข้อได้

11. การทดสอบย่อย (Quizzes) หลังจากทีนักเรียนในแต่ละกลุ่มทำงานเสร็จเรียบร้อยแล้ว ครูก็ทำการทดสอบย่อย โดยให้นักเรียนต่างคนต่างทำแบบทดสอบ เพื่อเป็นการประเมินความรู้ที่นักเรียนได้มา วิธีการนี้จะช่วยให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเอง

12. คะแนนพัฒนาการเรียนของนักเรียนแต่ละคน (Individual improvement score) คะแนนพัฒนาของนักเรียน เป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนทำงานหนักมากขึ้น ในการทดสอบแต่ละครั้งครูจะมีคะแนนฐาน (base score) ซึ่งเป็นคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้จากการทดสอบย่อยที่ผ่านมาก่อนการใช้ การเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD และคะแนนพัฒนาของแต่ละคนหาได้จากความแตกต่างระหว่างคะแนนฐาน (คะแนนเฉลี่ยในการทดสอบย่อยที่ผ่านมา) กับคะแนนที่นักเรียนสอบได้จากการทดสอบย่อยหลังจากการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค STAD ส่วนคะแนนของกลุ่ม (team score) หาได้จากคะแนนเฉลี่ย โดยการรวมคะแนนพัฒนาการของนักเรียนทุกกลุ่มแล้วหารด้วยจำนวนสมาชิกในแต่ละกลุ่ม และกำหนดเกณฑ์การคิดคะแนนพัฒนาการ (improvement point) ดังนี้

คะแนนทดสอบย่อย	คะแนนพัฒนาการ
ต่ำกว่าคะแนนฐานมากกว่า 10 คะแนน	0
ต่ำกว่าคะแนนฐาน 1 - 10 คะแนน	10
เท่ากับคะแนนฐานหรือมากกว่าคะแนนฐาน 1 - 10 คะแนน	20
มากกว่าคะแนนฐาน 10 คะแนน	30
ได้คะแนนเต็ม (ไม่พิจารณาคะแนนฐาน)	30

13. การรับรองผลงานของกลุ่ม (team recognition) เป็นการประกาศคะแนนกลุ่มให้แก่แต่ละกลุ่มทราบ พร้อมหาคำชมเชย หรือให้ประกาศนียบัตร หรือให้รางวัลกับกลุ่มที่มีพัฒนาการของกลุ่มสูงสุด และครูควรชี้แจงกับนักเรียนว่า คะแนนพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคนมีความสำคัญเท่าเทียมกันกับคะแนนที่นักเรียนแต่ละคนจะได้รับจากการทดสอบ

คะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม	ระดับ
25 - 30	ดีเลิศ
20 - 24	ดีเด่น
15 - 19	ดี

14. ครูและนักเรียนร่วมสนทนา ซักถาม อภิปราย สรุป และทบทวนเนื้อหาที่เรียน

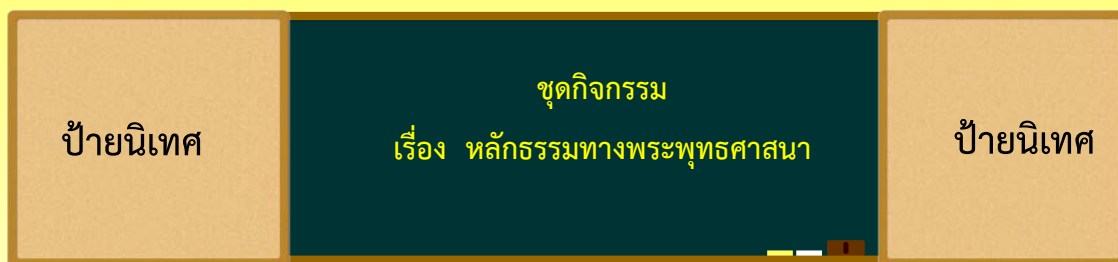
15. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลตรวจสอบความก้าวหน้าและความสำเร็จในการเรียนรู้ ถ้านักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ตามที่ระบุไว้ ครูควรให้นักเรียนกลับไปศึกษากิจกรรมนั้นใหม่ ในช่วงโมงซ่อมเสริม แล้วทำแบบทดสอบหลังเรียนให้ผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้

16. สรุปผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะไว้ด้วย หลังจากการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อนำไปปรับปรุงในการใช้ครั้งต่อไป

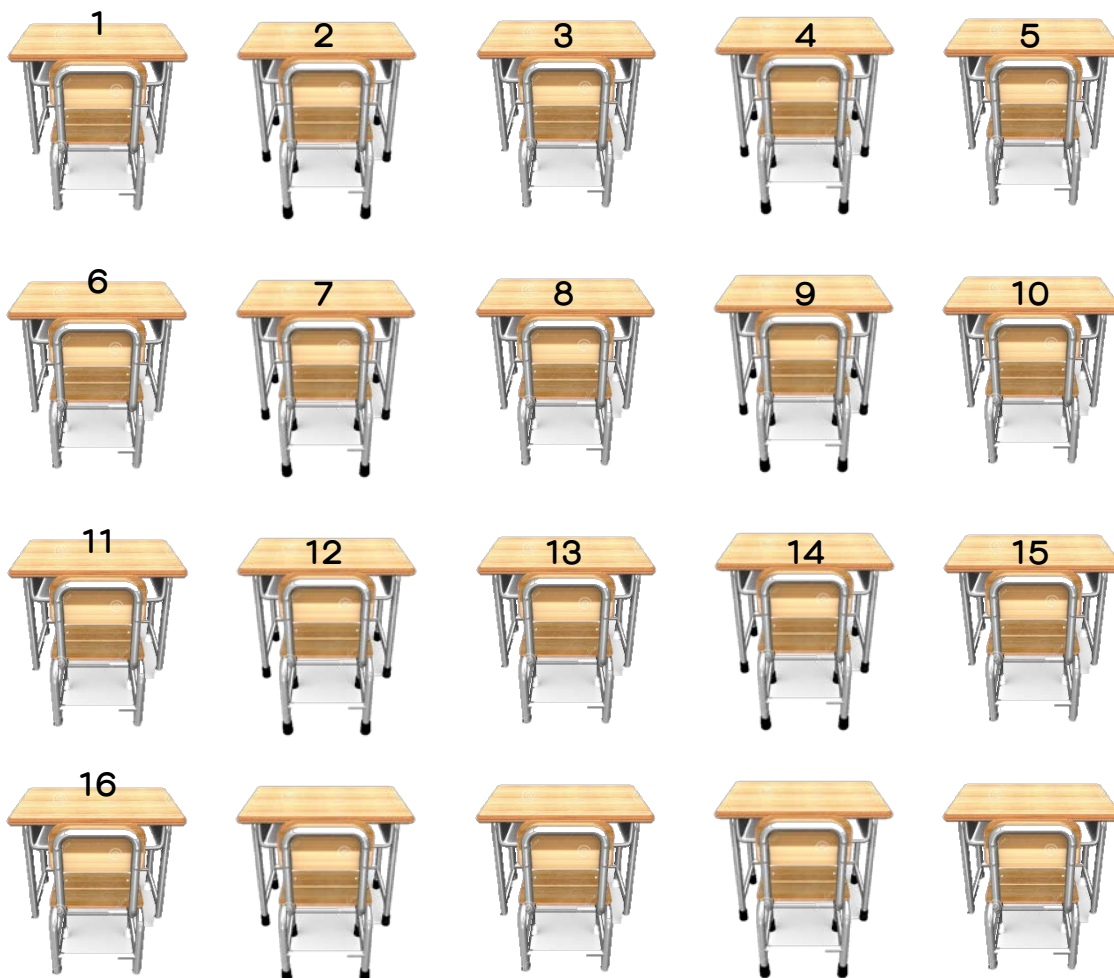
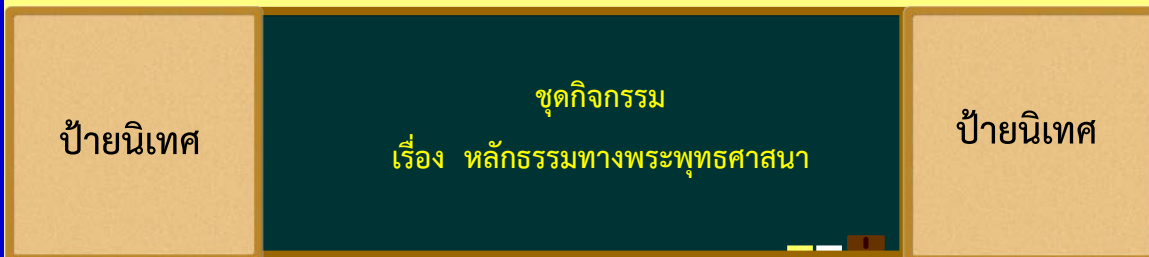

แผนผังการจัดชั้นเรียน

1. แผนผังการจัดชั้นเรียนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

2. แผนผังการจัดชั้นเรียนการทดสอบย่อย การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน
แต่ละชุดและการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

คำแนะนำสำหรับนักเรียน

ครูชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงบทบาทของนักเรียน ดังนี้

1. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 10 ข้อ ลงในกระดาษคำตอบเมื่อทำเสร็จแล้วตรวจคำตอบจากเฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน แล้วบันทึกผลที่ได้ลงในตารางบันทึกคะแนน

2. นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน โดยคละนักเรียนเก่ง 1 คน นักเรียนปานกลาง 2 คน และนักเรียนอ่อน 1 คน

3. นักเรียนวางแผนการดำเนินการ โดยให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้

3.1 หัวหน้ากลุ่ม มีหน้าที่

3.1.1 เป็นผู้นำในการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกทุกคนทำตามคำสั่ง ในการปฏิบัติกิจกรรมเป็นไปตามขั้นตอน

3.1.2 ควบคุมดูแลการทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมภายในกลุ่มให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่ส่งเสียงดังรบกวนกลุ่มอื่น ๆ

3.1.3 ตรวจสอบการจัดเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อยหลังเสร็จกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว

3.1.4 เป็นผู้ติดต่อกับครูเมื่อมีปัญหาภายในกลุ่ม

3.2 เลขานุการ มีหน้าที่

3.2.1 เป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องของคะแนนจากการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ

3.2.2 เป็นผู้แจกชุดกิจกรรม และรวบรวมส่งครู เมื่อสมาชิกทุกคนทำเสร็จเรียบร้อย

3.3 สมาชิกในกลุ่ม มีหน้าที่

3.3.1 ศึกษาบัตรเนื้อหา และทำบัตรกิจกรรม

3.3.2 ปฏิบัติกิจกรรมด้วยความตั้งใจและให้ทันตามกำหนดโดยไม่ชวนเพื่อนคุยหรือเล่น

4. นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนจำนวน 10 ข้อ ลงในกระดาษคำตอบเมื่อทำเสร็จแล้วตรวจคำตอบจากเฉลยแบบทดสอบหลังเรียนและบันทึกผลที่ได้ลงในตารางบันทึกผลคะแนน

5. นักเรียนต้องตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมอย่างจริงจัง และไม่ชักชวนเพื่อนคุยในเรื่องอื่น และต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ไม่ลอกเพื่อน หรือดูเฉลยก่อน

หมายเหตุ หากมีข้อสงสัยหรือเกิดปัญหาให้ถามครูผู้สอน

ชุดที่ 1

ขั้นตอนการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม
เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
รายวิชา สังคมศึกษา รหัสวิชา ส 22101

1. อ่านคำแนะนำสำหรับนักเรียน

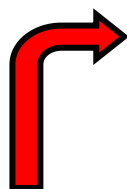

2. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน

3. ศึกษาชุดกิจกรรมโดยการปฏิบัติกิจกรรมดังนี้

- ศึกษาบัตรเนื้อหา
- ทำบัตรกิจกรรม
- ตรวจบัตรกิจกรรม

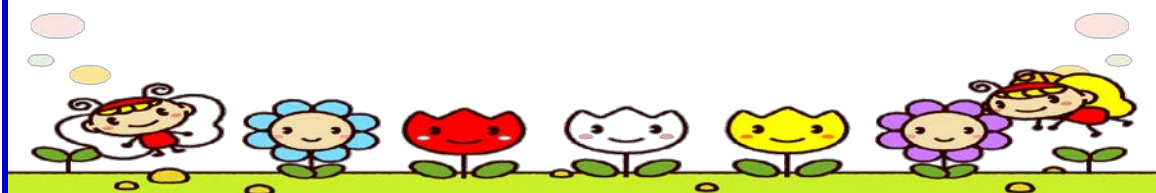
ไม่ผ่านเกณฑ์
ต่ำกว่า 80%

4. ทำแบบทดสอบหลังเรียน

ผ่านเกณฑ์
80%

5. ศึกษาชุดกิจกรรม
ชุดต่อไป

ชุดกิจกรรม

เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

รายวิชา สังคมศึกษา รหัสวิชา ส 22101

ชุดที่ 1 เรื่อง ชั้นที่ 5

มาตรฐาน /ตัวชี้วัด

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และศาสนาอื่น มีความศรัทธาที่ถูกต้องยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด ส 1.1 ม.2/8 อธิบายธรรมคุณและข้อธรรมสำคัญในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด เห็นคุณค่าและนำไปพัฒนาแก้ปัญหาของชุมชนและสังคม

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)

1. อธิบายความหมายของชั้นที่ 5 ได้
2. จำแนกองค์ประกอบของชั้นที่ 5 ได้

ทักษะกระบวนการ (P)

1. ปฏิบัติตนหรือละเว้นตามหลักธรรมของชั้นที่ 5 ได้
2. นำหลักธรรมของชั้นที่ 5 ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A)

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. มุ่งมั่นในการทำงาน

แบบทดสอบก่อนเรียน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รหัสวิชา ส 22101
 ชุดที่ 1 เรื่อง ชั้นที่ 5

คำชี้แจง

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษร ก ข ค และ ง
 หน้าข้อความที่เป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. เพราะเหตุใด “ชั้นที่ 5” จึงเป็นธรรมชาติที่ควรรู้เพื่อให้เข้าใจเรื่องทุกขั้ได้มากขึ้น
 - ก. เวทนา ความรู้สึกไม่สบายใจ
 - ข. สังขาร เป็นสิ่งกระตุ้นให้คนทำชั่วได้
 - ค. สัญญา จำได้แยกแยะได้ยังให้เกิดกิเลส
 - ง. เวทนา สัญญา สังขาร เกี่ยวข้องกับทุกขั้ทั้งสิ้น

2. การรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสต่าง ๆ เราเรียกว่าอย่างไร
 - ก. สัญญา
 - ข. เวทนา
 - ค. สังขาร
 - ง. วิญญาณ

3. ข้อใดคือสังขารในชั้นที่ 5
 - ก. การกำหนดรู้เพื่อแยกแยะกายจิต
 - ข. ร่างกายและพฤติกรรมทั้งหมดของร่างกาย
 - ค. ประสาทสัมผัสต่าง ๆ ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย
 - ง. แรงจูงใจที่ผลักดันให้มนุษย์กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง

4. เมื่อเราเห็นของมีค่าเกิดความอยากได้เป็นเจ้าของเมื่อมีโอกาสจึงขโมยความอยากได้เป็นสภาพของขั้น 5 ในข้อใด
- ก. รูปขั้น
 - ข. สัญญาขั้น
 - ค. สังขารขั้น
 - ง. วิญญาณขั้น
5. ถ้าเราเห็นวัตถุสิ่งหนึ่งแล้วจำได้ว่าสิ่งนั้นคือดอกกุหลาบแดงคือส่วนใดของขั้น 5
- ก. เวทนา
 - ข. สังขาร
 - ค. สัญญา
 - ง. วิญญาณ
6. ข้อใดไม่จัดอยู่ในขั้น 5
- ก. วิญญาณขั้น
 - ข. เวทนาขั้น
 - ค. สังขารขั้น
 - ง. กายขั้น
7. การรับรู้ด้วยการคิดหรือพิจารณาหรือจินตนาการเป็นสื่อสารของอายตนะคู่ใด
- ก. หู – เสียง
 - ข. จมูก – กลิ่น
 - ค. กาย – สัมผัส
 - ง. ใจ – ธรรมารมณ์

8. “จอยมีความทุกข์ทางใจที่ถูกคนรักหักอก” ข้อความนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องใด
- ก. วิญญาณชั้น
 - ข. เวทนาชั้น
 - ค. สังขารชั้น
 - ง. รูปชั้น
9. “ประกอบเป็นคนหลงลืมบ่อย ๆ” ข้อความนี้มีความสัมพันธ์กับข้อใด
- ก. วิญญาณไม่เที่ยง
 - ข. เวทนาไม่เที่ยง
 - ค. สัญญาไม่เที่ยง
 - ง. สังขารไม่เที่ยง
10. พระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้ปฏิบัติอย่างไรเกี่ยวกับชั้น 5
- ก. ให้ยึดมั่นถือมั่น
 - ข. ทำให้เจริญยิ่งขึ้นไป
 - ค. นำมาปรุงแต่งให้จิตคิดแต่สิ่งที่ดี
 - ง. รู้เท่าทันตามสภาพความเป็นจริงแล้วละวางไม่ยึดติด

บัตร์เนื้อหา
เรื่อง ชั้น 5

ชั้น 5

ชั้น 5 หมายถึง กองแห่งรูปธรรมและนามธรรม 5 หมวด ได้แก่

- รูป
- เวทนา
- สัญญา
- สังขาร
- วิญญาณ

ที่ประกอบกันเข้าเป็นตัวตนและเราบัญญัติเรียกว่า มนุษย์ สัตว์มนุษย์ และ สัตว์ไม่ได้มีตัวตนที่แท้จริง เมื่อใดที่ส่วนประกอบหลัก ๆ ทั้ง 5 แยกออกจากกันความเป็น มนุษย์หรือสัตว์ก็จะมี เราไม่อาจจะเรียกสิ่งเหล่านี้ว่ามนุษย์หรือสัตว์ได้อีก

รูปชั้น

รูป หมายถึง สิ่งที่มีรูปร่าง หรือร่างกาย และลักษณะอาการของร่างกาย ได้แก่ ส่วนร่างกาย ที่ประกอบด้วยธาตุ 4 ประกอบด้วย

1. ธาตุดิน คือ สิ่งที่มีลักษณะแข็ง ภายในตัวเราก็มี ภายนอกก็มี ธาตุดินที่มีอยู่ในตัวเราได้แก่ ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง เนื้อ เอ็น กระดูก เยื่อในกระดูก ม้าม หัวใจ ตับ พังผืด ไต ปอด ลำไส้ใหญ่ ลำไส้เล็ก อาหารใหม่ อาหารเก่า เติมรวมเอามันสมอง เป็น 20 อย่าง

2. ธาตุน้ำ คือ สิ่งที่มีลักษณะเอิบอาบ ซึมซาบ ดึงดูด ภายในตัวเราก็มี นอกตัวเราก็มี ธาตุน้ำที่มีภายในตัวเราได้แก่ ดี เสลด หนอง เลือด มันข้น เหงื่อ น้ำตา เพลวมัน (มันเหลว) น้ำลาย น้ำมูก ไขข้อ มูตร (น้ำปัสสาวะ) รวม 12 อย่าง ในส่วนที่เป็น ธาตุดินและธาตุน้ำภายในตัวเรา นี้ เมื่อนำมารวมกันจะได้จำนวน 32 อย่าง เรียกว่า **“อาการ 32”**

3. ธาตุไฟ คือ สิ่งที่มีลักษณะร้อนหรืออุณหภูมิภายในตัวเราก็มีภายนอกตัวเราก็มี ธาตุไฟภายในตัวเราได้แก่ ไฟหรืออุณหภูมิทำให้กายเราอบอุ่น ที่ทำกายเราให้ทรุดโทรม ไฟที่ทำกายของเราให้กระวนกระวาย และไฟที่ผลาญอาหารให้ย่อยหรือมีอยู่ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะร้อนหรืออบอุ่น

4. ธาตุลม คือ สิ่งที่มีลักษณะเคลื่อนไหว ดิ่ง ยืดหยุ่น ภายในตัวเราก็มีภายนอกตัวเราก็มี ธาตุลมที่มีในตัวเรา ได้แก่ ลมพัดขึ้นเบื้องบน ลมพัดลงเบื้องต่ำ ลมในท้อง ลมในไส้ ลมชานไปทั่วตัว ลมหายใจ หรือในรูปแบบอื่นใดที่มีลักษณะพัดผันไป

เวทนาชั้นร์

เวทนา หมายถึง ความรู้สึกต่อสิ่งที่ถูกรับรู้ ซึ่งจะเกิดทุกครั้งที่มี การรับรู้ ได้แก่ ความรู้สึกสุข ทุกข์ หรือเฉย ๆ เมื่อรับรู้เกิดความพอใจ มนุษย์เรียกว่า สุข เมื่อรับรู้เกิดความไม่พอใจ มนุษย์เรียกว่า ทุกข์ เมื่อรับรู้แล้วไม่ทุกข์ไม่สุข เรียกว่า อุเบกขา

เวทนาชั้นร์ อาจแบ่งได้ดังนี้ คือ รู้สึกเป็นสุข (สุขทางกาย) รู้สึกเป็นทุกข์ (ทุกข์ทางกาย) ดีใจ (โสมนัส) เสียใจ (โทมนัส) และเฉย ๆ (อุเบกขา) หรือ อาจแบ่งออกตามทางที่เกิด 6 อย่าง คือ ความรู้สึกทางจักขุ (ตา) โสตะ (หู) ฆานะ (จมูก) ชิวหา (ลิ้น) กาย และทางมโน (ใจ)

สัญญาชั้นร์

สัญญา หมายถึง ความจำได้ หมายถึง กำหนดรู้อาการ เครื่องหมาย และลักษณะต่าง ๆ อันเป็นเหตุให้จำอารมณ์นั้น ๆ ได้ สัญญา (ความจำได้หมายรู้) แบ่งออกเป็น 6 ตามทางแห่งการรับรู้ คือ ทางจักขุ ทางโสตะ ทางฆานะ ทางชิวหา ทางกาย ทางมโน

หมายรู้ คือ รู้ว่ารูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส และอารมณ์ที่เกิดขึ้นนั้นคืออะไร เป็นอย่างไร เช่น เขียว ขาว ดำ แดง เบา ดัง เหม็น หอม นุ่ม แข็ง เป็นต้น จำได้ คือ รู้จักสิ่งนั้น ๆ เมื่อไปพบเข้าอีก ความจำได้เป็นผล เนื่องมาจากความหมายรู้ เช่น หมายรู้ว่า เสียงแหมวร้องเป็นอย่างไร เมื่อได้ยินเสียงร้อง ในลักษณะนี้อีกก็จำได้ว่า เป็นเสียงร้องของแหมว เป็นต้น

สังขารชั้นร์

สังขาร หมายถึง ความนึกคิดที่เกิดทางใจ หรือสภาพที่ปรุงแต่งจิตใจให้ดี ชั่ว ชอบ ไม่ชอบ หรือเป็นกลาง ๆ โดยอาศัยเจตนาเป็นตัวนำ กล่าวคือ ความนึกคิดต่าง ๆ ดีหรือชั่ว เช่น ศรัทธา สติ หิริ โอตตปปะ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ปัญญา โมหะ โทสะ โลภะ มานะ ทิฏฐิ อิสสา มัจฉริยะ เป็นต้นสังขาร (ปรุงแต่งจิตให้คิด) แบ่งได้ 3 อย่าง คือ

1. คิดดี (ปุญญาภิสังขาร)
2. คิดชั่ว (อปุญญาภิสังขาร)
3. คิดกลาง ๆ (อเนญชาภิสังขาร)

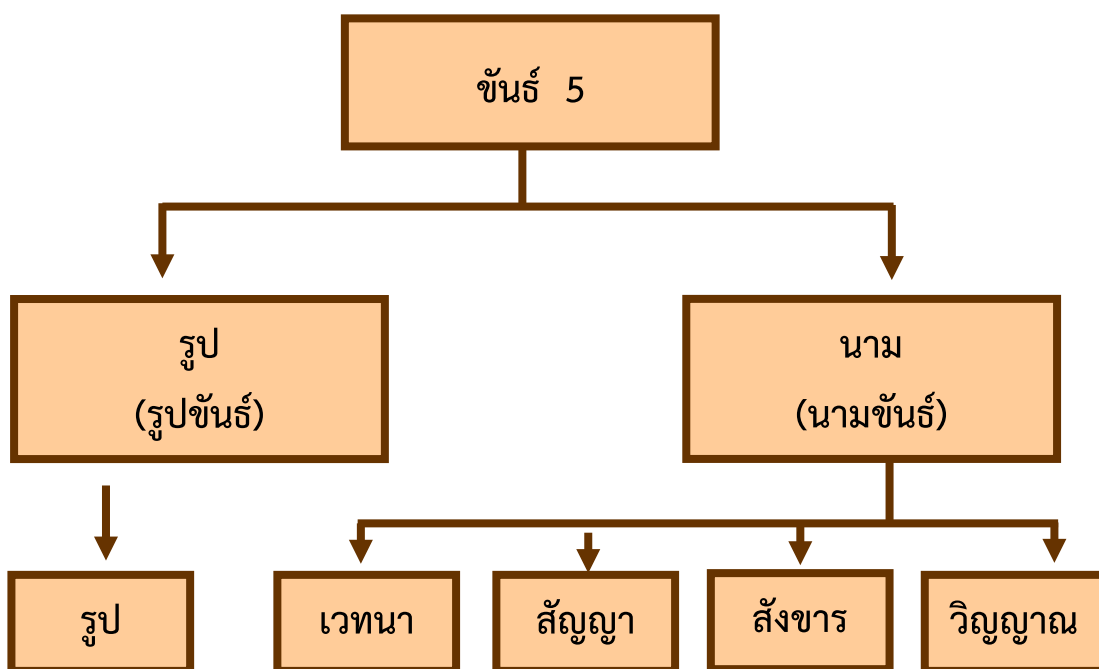
วิญญาณชั้นร์

วิญญาณ หมายถึง การรับรู้ หรือ ความรู้แจ้งอารมณ์ ทางประสาทสัมผัส ทั้ง 5 และทางใจ ได้แก่ การเห็น การได้ยิน การได้กลิ่น การรู้รส การสัมผัสทางกาย และรู้อารมณ์ทางใจ บางทีเรียกว่า“อายตนะภายใน 6” ได้แก่

1. จักขุวิญญาณ	คือ	การรับรู้ทางตา
2. โสตวิญญาณ	คือ	การรับรู้ทางหู
3. ชานวิญญาณ	คือ	การรับรู้ทางจมูก
4. ชิวหาวิญญาณ	คือ	การรับรู้รสทางลิ้น
5. กายวิญญาณ	คือ	การรับรู้ทางสัมผัสทางกาย
6. มโนวิญญาณ	คือ	การรับรู้อารมณ์ทางใจ

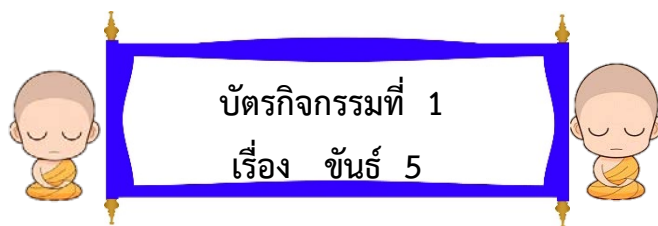

รูปชั้น คือ ส่วนที่เป็นรูปธรรม หมายถึง ส่วนกาย เป็นส่วนที่มีรูปร่าง ซึ่งรับรู้ได้ด้วย ทางตา หู จมูก ลิ้น และกาย

นามชั้น คือ ส่วนที่เป็นนามธรรม หมายถึง ส่วนใจ เป็นส่วนที่ไม่มีรูปร่าง รับรู้ได้ด้วยใจ ได้แก่ เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ

บัตริยกรรมที่ 1
เรื่อง ชั้นที่ 5

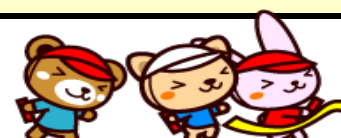

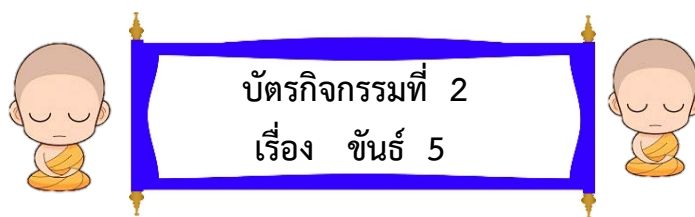
ให้นักเรียนเลือกคำที่กำหนดให้ในกรอบด้านล่าง เติมลงในช่องว่างหน้าข้อความที่มีความหมายตรงกัน

ชั้นที่ 5	รูป	เวทนา
สังขาร	วิญญาณ	สัญญา

.....	1. กองแห่งรูปธรรมและนามธรรมห้าหมวด
.....	2. สิ่งที่เป็นรูปร่างหรือร่างกายและลักษณะอาการของร่างกาย
.....	3. การรับรู้ทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 และทางใจ
.....	4. สภาพที่ปรุงแต่งจิตใจให้ ดี ชั่ว ชอบ ไม่ชอบ หรือเป็นกลางๆ
.....	5. ความรู้สึกสุขเมื่อพอใจทุกข์เมื่อไม่พอใจหรือเฉยๆเมื่อไม่สุขไม่ทุกข์
.....	6. ได้ยินเสียง เหมือน เหมือน ก็จำได้ว่าเป็นเสียงแมวร้อง
.....	7. ประกอบด้วยธาตุทั้ง 4 คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ
.....	8. แบ่งได้ 3 อย่าง คือ คิดดี คิดชั่ว และคิดกลางๆ
.....	9. โอ๊ย.....เจ็บ
.....	10. ความรู้แจ้งอารมณ์ ทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 และทางใจ

บัตร์กัจจกรรณที่ 2
เรื่อง ชั้น์ 5

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและตอบคำถามต่อไปนี้

1. ทุกข์ คืออะไร

ตอบ -----

2. ชั้น์ 5 หมายถึง

ตอบ -----

3. ธาตุ 4 ประกอบไปด้วยอะไรบ้าง

ตอบ -----

4. เวทนา หมายความว่าอย่างไร

ตอบ -----

5. สัญญา หมายถึง

ตอบ -----

6. สังขาร หมายถึง

ตอบ -----

7. วิญญาณ หมายถึง

ตอบ -----

8. การรับรู้ส่วนกายรับรู้ได้ทางประสาทสัมผัสใดบ้าง

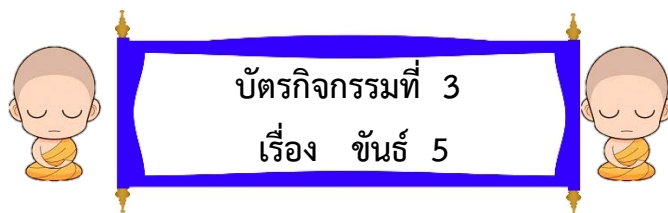
ตอบ -----

9. รูปชั้น์ หมายถึง

ตอบ -----

10. นามชั้น์ หมายถึง

ตอบ -----

บัตริยกรรมที่ 3
เรื่อง ชั้น 5

ให้นักเรียนนำตัวอักษรทางซ้ายมือมาใส่ลงในช่องว่างหน้าคำที่มีความหมายสัมพันธ์กัน

- 1. ความรู้สึกต่อสิ่งที่ถูกรับรู้
- 2. รู้สึกเป็นสุข
- 3. รู้สึกเป็นทุกข์
- 4. สัตถุญา
- 5. ปุณฺณญาภิสังขาร
- 6. คิดชั่ว
- 7. อเนญชาภิสังขาร
- 8. การรับรู้หรือความรู้แจ้ง
- 9. ส่วนที่เป็นรูปธรรม
- 10. ส่วนที่เป็นนามธรรม

- ก. จำได้ หมายถึง
- ข. คิดดี
- ค. คิดกลาง ๆ
- ง. ทุกข์ทางกาย
- จ. วิญญาณ
- ฉ. นามชั้น
- ช. เวทนา
- ซ. สุขทางกาย
- ณ. รูปชั้น
- ญ. อปุณฺณญาภิสังขาร

แบบทดสอบหลังเรียน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 รายวิชา สังคมศึกษา รหัสวิชา ส 22101
 ชุดที่ 1 เรื่อง ชั้น 5

คำชี้แจง

ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษร ก ข ค และ ง
 หน้าข้อความที่เป็นคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. การรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสต่าง ๆ เราเรียกว่าอย่างไร
 - ก. สัญญา
 - ข. เวทนา
 - ค. สังขาร
 - ง. วิญญาณ

2. เพราะเหตุใด “ชั้น 5” จึงเป็นธรรมที่ควรรู้เพื่อให้เข้าใจเรื่องทุกขได้มากขึ้น
 - ก. เวทนา ความรู้สึกไม่สบายใจ
 - ข. สังขาร เป็นสิ่งกระตุ้นให้คนทำชั่วได้
 - ค. สัญญา จำได้แยกแยะได้ยังให้เกิดกิเลส
 - ง. เวทนา สัญญา สังขาร เกี่ยวข้องกับทุกขทั้งสิ้น

3. เมื่อเราเห็นของมีค่าเกิดความอยากได้เป็นเจ้าของเมื่อมีโอกาสจึงขโมยความอยากได้เป็นสภาพของชั้น 5 ในข้อใด
 - ก. รูปชั้น
 - ข. สัญญาชั้น
 - ค. สังขารชั้น
 - ง. วิญญาณชั้น

4. ข้อใดคือสังขารในชั้น 5

- ก. การกำหนดรู้เพื่อแยกแยะกายจิต
- ข. ร่างกายและพฤติกรรมทั้งหมดของร่างกาย
- ค. ประสาทสัมผัสต่าง ๆ ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย
- ง. แรงจูงใจที่ผลักดันให้มนุษย์กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง

5. ข้อใดไม่จัดอยู่ในชั้น 5

- ก. วิญญาณชั้น
- ข. เวทนาชั้น
- ค. สังขารชั้น
- ง. กายชั้น

6. ถ้าเราเห็นวัตถุสิ่งหนึ่งแล้วจำได้ว่าสิ่งนั้นคือดอกกุหลาบแดงคือส่วนใดของชั้น 5

- ก. เวทนา
- ข. สังขาร
- ค. สัญญา
- ง. วิญญาณ

7. “จอยมีความทุกข์ทางใจที่ถูกคนรักหักอก” ข้อความนี้เกี่ยวข้องกับเรื่องใด

- ก. วิญญาณชั้น
- ข. เวทนาชั้น
- ค. สังขารชั้น
- ง. รูปชั้น

8. การรับรู้ด้วยการคิดหรือพิจารณาหรือจินตนาการเป็นสื่อสารของอายตนะคู่ใด

- ก. หู – เสียง
- ข. จมูก – กลิ่น
- ค. กาย – สัมผัส
- ง. ใจ – ธรรมารมณ์

9. พระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้ปฏิบัติอย่างไรเกี่ยวกับขั้น 5

- ก. ให้ยึดมั่นถือมั่น
- ข. ทำให้เจริญยิ่งขึ้นไป
- ค. นำมาปรุงแต่งให้จิตคิดแต่สิ่งที่ดี
- ง. รู้เท่าทันตามสภาพความเป็นจริงแล้วละวางไม่ยึดติด

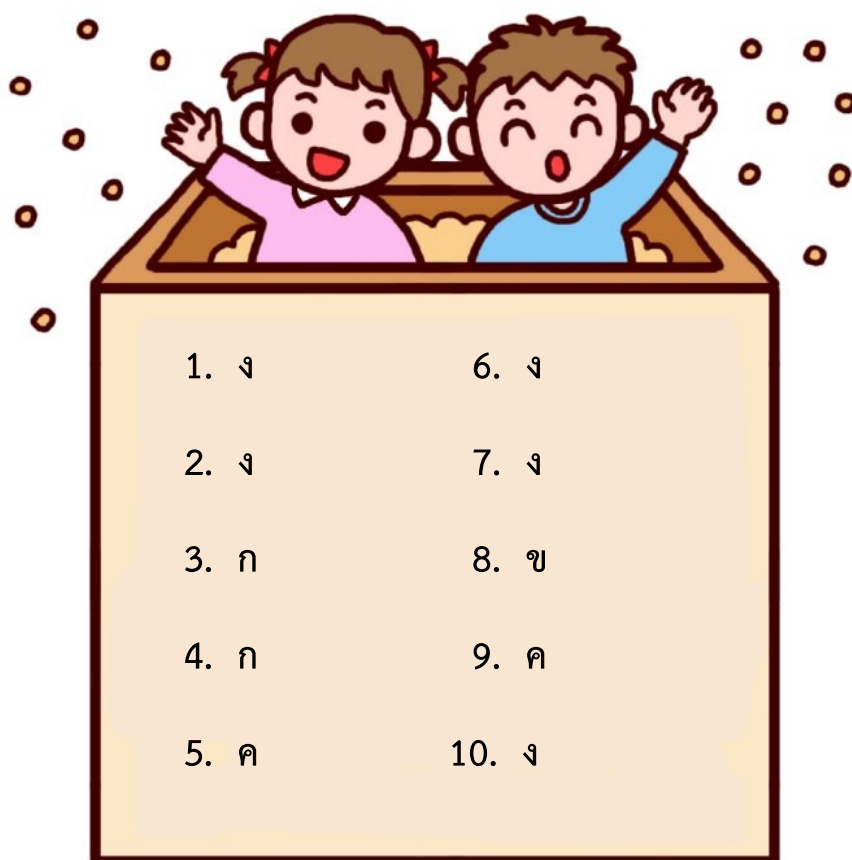
10. “ประกอบเป็นคนหลงลืมบ่อย ๆ” ข้อความนี้มีความสัมพันธ์กับข้อใด

- ก. วิญญาณไม่เที่ยง
- ข. เวทนาไม่เที่ยง
- ค. สัญญาไม่เที่ยง
- ง. สังขารไม่เที่ยง

เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 รายวิชา สังคมศึกษา รหัสวิชา ส 22101
 ชุดที่ 1 เรื่อง ชั้นที่ 5

เฉลยบัตรกิจกรรมที่ 1

เรื่อง ชั้นที่ 5

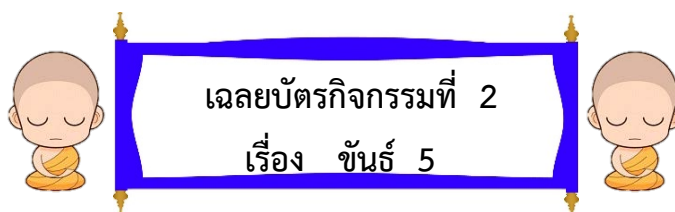

ให้นักเรียนเลือกคำที่กำหนดให้ในกรอบด้านล่าง เติมลงในช่องว่างหน้าข้อความที่มีความหมายตรงกัน

ชั้นที่ 5	รูป	เวทนา
สังขาร	วิญญาณ	สัญญา

ชั้นที่ 5	1. กองแห่งรูปธรรมและนามธรรมห้าหมวด
...รูป.....	2. สิ่งที่เป็นรูปร่างหรือร่างกายและลักษณะอาการของร่างกาย
วิญญาณ.....	3. การรับรู้ทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 และทางใจ
...สังขาร.....	4. สภาพที่ปรุงแต่งจิตใจให้ดี ชั่ว ชอบ ไม่ชอบ หรือเป็นกลางๆ
...เวทนา.....	5. ความรู้สึกสุขเมื่อพอใจทุกข์เมื่อไม่พอใจหรือเฉยๆเมื่อไม่สุขไม่ทุกข์
...สัญญา.....	6. ได้ยินเสียง เหมียว เหมียว ก็จำได้ว่าเป็นเสียงแมวร้อง
...รูป.....	7. ประกอบด้วยธาตุทั้ง 4 คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ
...สังขาร.....	8. แบ่งได้ 3 อย่าง คือ คิดดี คิดชั่ว และคิดกลางๆ
...เวทนา.....	9. โอ๊ย.....เจ็บ
วิญญาณ.....	10. ความรู้แจ้งอารมณ์ ทางประสาทสัมผัสทั้ง 5 และทางใจ

เฉลยบัตรกิจกรรมที่ 2
เรื่อง ชั้นที่ 5

คำชี้แจง

ให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายและตอบคำถามต่อไปนี้

1. ทุกข์ คืออะไร

ตอบ สภาพที่ทนได้ยาก

2. ชั้นที่ 5 หมายถึง

ตอบ กองแห่งรูปธรรมและนามธรรมห้าหมวด

3. ธาตุ 4 ประกอบไปด้วยอะไรบ้าง

ตอบ ดิน น้ำ ลม ไฟ

4. เวทนา หมายความว่าอย่างไร

ตอบ ความรู้สึกต่อสิ่งที่ถูกรับรู้

5. สัญญา หมายถึง

ตอบ ความจำได้ หมายถึงรู้

6. สังขาร หมายถึง

ตอบ ความนึกคิดที่เกิดทางใจ

7. วิญญาณ หมายถึง

ตอบ การรับรู้

8. การรับรู้ส่วนกายรับรู้ได้ทางประสาทสัมผัสใดบ้าง

ตอบ ตา หู จมูก ลิ้นและกาย

9. รูปชั้นที่ 5 หมายถึง

ตอบ คือส่วนที่เป็นรูปธรรม หมายถึงส่วนกายเป็นส่วนที่มีรูปร่างรับรู้ได้ด้วย

ตา หู จมูก ลิ้นและกาย

10. นามชั้นที่ 5 หมายถึง

ตอบ คือส่วนที่เป็นนามธรรม หมายถึงส่วนใจเป็นส่วนที่ไม่มีรูปร่างรับรู้ได้ด้วยใจ

เฉลยบัตรกิจกรรมที่ 3
เรื่อง ชั้น 5

คำชี้แจง

ให้นักเรียนนำตัวอักษรทางซ้ายมือมาใส่ลงในช่องว่างหน้าคำที่มีความหมายสัมพันธ์กัน

- **ช** 1. ความรู้สึกต่อสิ่งที่ถูกรับรู้
- **ซ** 2. รู้สึกเป็นสุข
- **ง** 3. รู้สึกเป็นทุกข์
- **ก** 4. สัญญา
- **ข** 5. ปุณฺณากิสังขาร
- **ญ** 6. คิดชั่ว
- **ค** 7. อเนญชาภิสังขาร
- **จ** 8. การรับรู้หรือความรู้แจ้ง
- **ณ** 9. ส่วนที่เป็นรูปธรรม
- **ฉ** 10. ส่วนที่เป็นนามธรรม

- ก. จำได้ หมายถึง
- ข. คิดดี
- ค. คิดกลาง ๆ
- ง. ทุกข์ทางกาย
- จ. วิญญาน
- ฉ. นามชั้น
- ช. เวทนา
- ซ. สุขทางกาย
- ณ. รูปชั้น
- ญ. อปุณฺณากิสังขาร

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

รายวิชา สังคมศึกษา รหัสวิชา ส 22101

ชุดที่ 1 เรื่อง ชั้นที่ 5

1. ง	6. ค
2. ง	7. ก
3. ก	8. ง
4. ก	9. ง
5. ง	10. ค

คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน
รายวิชา สังคมศึกษา ส 22101 ชุดที่ 1 เรื่อง ชั้น 5

เลขที่	ชื่อ-สกุล	คะแนนก่อนเรียน (10)	คะแนนหลังเรียน (10)

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
 (.....)

แบบประเมินผลการทำบัตริยกรรม
รายวิชา สังคมศึกษา รหัสวิชา ส 22101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
คำชี้แจง ให้ผู้ประเมินใส่ตัวเลข 3=ดี, 2=พอใช้, 1=ต้องปรับปรุง ตรงกับความเป็นจริง

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการประเมิน					คะแนนรวม (15)	ระดับ คุณภาพ
		1.การสรุปเป็นองค์ความรู้	2.เนื้อหาถูกต้องครบถ้วน	3.การบันทึกข้อมูล	4.การอภิปราย	5.การสนทนาซักถาม		

ผลการประเมิน ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

ผ่าน ระดับดี 11-15 คะแนน (.....)

ระดับพอใช้ 5-10 คะแนน

ไม่ผ่าน ต่ำกว่า 5 คะแนน

เกณฑ์การประเมินบัตรกิจกรรม

รายการสังเกต	ดี คือ 3	พอใช้ คือ 2	ต้องปรับปรุง คือ 1
1.การสรุปเป็นองค์ความรู้	สรุปเป็นองค์ความรู้ได้ ถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหา	สรุปเป็นองค์ความรู้ได้	สรุปเป็นองค์ความรู้ไม่ได้
2.เนื้อหาถูกต้อง ครบถ้วน	ครอบคลุมจุดประสงค์ มีรายละเอียดถูกต้อง มีตัวอย่างประกอบ ชัดเจน	ครอบคลุมจุดประสงค์ ขาดรายละเอียด ในประเด็นปลีกย่อย มีตัวอย่างประกอบน้อย	ไม่ครอบคลุม จุดประสงค์ มีรายละเอียดน้อย ไม่มีตัวอย่างประกอบ
3.การบันทึกข้อมูล	ความคล่องแคล่วในการทำงานใช้วัสดุ อุปกรณ์ในการทำงาน ได้ถูกต้อง เหมาะสม ปลอดภัย	ความถูกต้องในการทำงานแต่ต้องชี้แนะการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทำงานให้เหมาะสม ปลอดภัย	ขาดความคล่องแคล่วในการทำงานและใช้วัสดุอุปกรณ์ ไม่เหมาะสมกับงาน
4.การอธิบาย	พูดได้ตรงประเด็นตอบข้อซักถามได้ชัดเจน อย่างมีเหตุผล	พูดได้ตรงประเด็นตอบข้อซักถามได้ ยังไม่ครอบคลุมเนื้อหา	พูดได้ตรงประเด็นแต่ไม่มีลำดับขั้นตอน ตอบข้อซักถาม ไม่ได้ ครบถ้วน
5. การสนทนา ซักถาม	สนทนาซักถามได้ตรงตามเนื้อหาทุกครั้ง	สนทนาซักถามได้ตรงตามเนื้อหาเป็นบางครั้ง	สนทนาซักถามไม่ตรงตามเนื้อหา

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการสังเกตพฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติ

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการ						สรุปผลการประเมิน	
		ร่วมมือในการทำกิจกรรม		กล้าออกมาแสดงความสามารถ		เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน			
		ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน	ผ่าน	ไม่ผ่าน

เกณฑ์การประเมิน
 ผ่านตั้งแต่ 2 รายการ ถือว่า ผ่าน
 ผ่าน 1 รายการ ถือว่า ไม่ผ่าน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
 (.....)

แบบประเมินรายงานการปฏิบัติตามหลักของขั้น 5
คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องรายการสังเกตพฤติกรรมที่นักเรียนปฏิบัติ

ที่	ชื่อ-สกุล	มีการกระทำที่แสดงว่าปฏิบัติตามหลักขั้น 5 ได้ตั้งแต่ 4 พฤติกรรมขึ้นไป				รวม คะแนน	ระดับ คุณภาพ
		ดีมาก(4)	ดี(3)	พอใช้(2)	ปรับปรุง(1)		

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

คะแนน	ระดับคุณภาพ
4	ดีมาก
3	ดี
2	พอใช้
1	ปรับปรุง

แบบบันทึกการปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ข้อที่	หลักธรรม	พฤติกรรม
1.	ขันธ 5	1. ไม่หลงติดยึดกับรูปร่างหน้าตา 2. รู้เท่าทันความจริงของชีวิตว่าทุกสิ่งทุกอย่างเป็นสิ่งสมมุติ 3. รู้จักแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ 4. พอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่
2.	หลักกรรม	1. มีสถานที่ สภาพแวดล้อมเหมาะสม 2. การทำอะไรที่ถูกต้องเหมาะสม ถูกจังหวะ ถูกที่ถูกทาง 3. การมีบุคลิกภาพที่ดี น่าเลื่อมใส สุขภาพแข็งแรง 4. ทำงานเต็มความสามารถ ไม่จับจด หรือเหยาะเหยะ
3.	อกุศลกรรมบถ 10	1. การไม่ลักขโมย ฉ้อโกงทรัพย์สินสิ่งของผู้อื่น 2. การไม่พูดโกหกหลอกลวง 3. ความไม่โลภอยากได้ของผู้อื่น 4. การคิดไม่อาฆาต พยาบาท ปองร้าย
4.	อบายมุข 6	1. ไม่คบคนชั่วเป็นมิตร 2. ไม่เสพสุราของมีนเมาและสิ่งเสพติดทุกชนิด 3. ไม่ติดการพนัน 4. ไม่ตั้งใจขยันในการทำงาน
5.	บุพนิมิตของ มัชฌิมาปฏิปทา	1. การมีเพื่อนที่ดีที่แนะนำประโยชน์ 2. การมีวินัย มีความเป็นระเบียบในชีวิตของตน 3. ฝึกฝน อบรม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ 4. คิดเป็น รู้จักคิดพิจารณา

แบบสังเกตคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน
รายวิชา สังคมศึกษา รหัสวิชา ส 22101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ที่	ชื่อ-สกุล	รายการประเมิน			รวม	ระดับคุณภาพ	สรุปผล	
		มีวินัย	ใฝ่เรียนรู้	มุ่งมั่นในการทำงาน			ผ่าน	ไม่ผ่าน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
8-9	4 หมายถึง ดีมาก
5-7	3 หมายถึง ดี
2-4	2 หมายถึง ผ่าน
0-1	1 หมายถึง ไม่ผ่าน

เกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตพฤติกรรมรายบุคคลด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์

รายการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน			
	ดีเยี่ยม(3)	ดี(2)	ผ่าน(1)	ไม่ผ่าน(0)
1. มีวินัย	1.มีเหตุผล 2.ตรงต่อเวลา 3.ควบคุมตนเองได้ 4.ยอมรับการกระทำของตนเอง	ขาด 1 ใน 4 ข้อ	ขาด 2 ใน 4 ข้อ	ขาด 3 ข้อขึ้นไป
2. ใฝ่เรียนรู้	ตั้งใจเรียน มีสมาธิในการปฏิบัติงานจนสำเร็จมีการจดบันทึกความรู้อย่างเป็นระบบ และสรุปความรู้ได้อย่างมีเหตุผล	ตั้งใจเรียน ไม่มีสมาธิในการปฏิบัติงานแต่พยายามปฏิบัติจนสำเร็จ มีการจดบันทึกความรู้อย่างเป็นระบบ	ไม่มีสมาธิในการปฏิบัติงานและไม่แล้วเสร็จตามเวลาที่กำหนด การจดบันทึกความรู้ไม่เป็นระบบ	ไม่ตั้งใจเรียน ไม่มีสมาธิในการทำงาน ไม่มีการจดบันทึกความรู้ลอกผลงานเพื่อน
3. มุ่งมั่นในการทำงาน	มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความคิดริเริ่มมุ่งมั่นทำให้ดีขึ้นมีความพยายาม	มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความคิดริเริ่มแต่ขาดความเพียรพยายาม	ไม่กระตือรือร้น ไม่มีความมุ่งมั่นแต่ทำงานสำเร็จ	ไม่กระตือรือร้น ไม่มีความมุ่งมั่น ละทิ้งงานเมื่อพบปัญหา

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญ
รายวิชา สังคมศึกษา ส 22101 ด้านความสามารถในการคิด
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เลขที่	ชื่อ-สกุล	สรุปความคิดรวบยอดหรือสาระสำคัญของเรื่องที่ศึกษา			แปลความ ตีความ ขยายความของคำ ข้อความ ภาพและสัญลักษณ์ในเรื่องที่ศึกษา			วิเคราะห์หลักการและนำหลักการไปใช้ได้อย่างสมเหตุผล			รวม	ระดับคุณภาพ	
		3	2	1	3	2	1	3	2	1			

เกณฑ์การตัดสิน

- คะแนน 3 หมายถึง ปฏิบัติได้ชัดเจนและสม่ำเสมอ ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
 คะแนน 2 หมายถึง ปฏิบัติได้ชัดเจนและบ่อยครั้ง (.....)
 คะแนน 1 หมายถึง ปฏิบัติบางครั้ง

เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
7 - 9	3 หมายถึง ดี
4 - 6	2 หมายถึง ปานกลาง
1 - 3	1 หมายถึง ควรปรับปรุง

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญ
รายวิชา สังคมศึกษา ส 22101 ด้านความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ที่.	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน					สรุปผล			
		เรียนรู้ด้วยตนเองได้เหมาะสมตามวัย	ทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่นได้	นำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	จัดการปัญหาและความขัดแย้งได้เหมาะสม	หลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่มีผลกระทบต่อ	รวม (15)	ระดับคุณภาพ	ผ่าน	ไม่ผ่าน

เกณฑ์การตัดสิน

- คะแนน 3 หมายถึง ปฏิบัติได้ชัดเจนและสม่ำเสมอ ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
- คะแนน 2 หมายถึง ปฏิบัติได้ชัดเจนและบ่อยครั้ง (.....)
- คะแนน 1 หมายถึง ปฏิบัติบางครั้ง
- คะแนน 0 หมายถึง แสดงพฤติกรรมไม่ชัดเจน หรือ ไม่มีการปฏิบัติ

เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
12 -15	3 หมายถึง ดีมาก
8 - 11	2 หมายถึง ดี
4 - 7	1 หมายถึง พอใช้
0 - 3	0 หมายถึง ปรับปรุง

- กรมการศาสนา. **ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะศาสนาประจำชาติ.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2542.
- กรมวิชาการ. **พัฒนาการของคุณภาพนักเรียนประถมศึกษาและแนวการประเมิน.** เอกสารสำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา, 2543.
- กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2551.
- จรัส พยัคฆราช และคณะ. **หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานพระพุทธศาสนา ม. 2.** กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิชจำกัด, 2553.
- _____. **หนังสือสาระการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พระพุทธศาสนา ม. 2.** กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, ม.ป.ป.
- ทัศนพรพรณ อุดมเวช. **หนังสือสาระการเรียนรู้พื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.** กรุงเทพฯ : แม็ค, ม.ป.ป.
- พระระพิน พุทธิสาโร และวีรชาติ นิ่มอนงค์. **หนังสือสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 3,** กรุงเทพฯ : พัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2552.
- สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ. **สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.** กรุงเทพฯ : พัฒนาคุณภาพวิชาการ, 2550.
- สว่าง วงศ์ฟ้าเลื่อน. **หนังสือรายวิชาพื้นฐานพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. พิมพ์ครั้งที่ 3,** กรุงเทพฯ : เอ็มพันธ์ จำกัด, 2553.
- สำเนียง เลื่อมใส และสุชาดา วราหพันธ์. **สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 2. พิมพ์ครั้งที่ 3,** กรุงเทพฯ : เอ็มพันธ์ จำกัด, 2553.
- เอกรินทร์ สีมหาศาล และคนอื่น ๆ. **พระพุทธศาสนา ม. 2.** กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, ม.ป.ป.
- อำนวยการ พุทธิมี และคนอื่น ๆ. **หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.** กรุงเทพฯ : แม็ค, ม.ป.ป.

